

УДК 616.89-008.441.44:312.131-055.2-055.1(477.54) Д-р мед. наук, проф. І. В. ЛІНСЬКИЙ,
канд. мед. наук Е. Г. МАТУЗОК,
І. В. КАРАМУШКО, канд. біол. наук
Т. В. ТКАЧЕНКО, Н. А. МАЛИХІНА,
М. М. МАРЧЕНКО, Л. М. СІТЕНКО

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ НЕЗАВЕРШЕНИХ САМОГУБНИХ СПРОБ САМООТРУЄННЯ, СКОЄНИХ ХАРКІВ'ЯНАМИ У 2014 РОЦІ

ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», Харків

Наведено дані про 113 випадків незавершених суїцидальних спроб самоотруєння, скоєних мешканцями Харкова у 2014 р. У дослідженій популяції співвідношення чоловічих та жіночих спроб становить 1,0:2,32. Найчастіше з метою самогубства використовувалися препарати: анальгін, гідазепам, амітриптилін та парацетамол.

Ключові слова: суїцид, самоотруєння, чоловіки, жінки, час доби.

Суїцидальна активність населення — предмет прискіпливої уваги Всесвітньої організації охорони здоров'я, Ради Європи, низки міжнародних організацій, державних органів та громадськості в усіх розвинутих країнах [1, 2]. За даними офіційної статистики, частота здійснення суїцидальних спроб в Україні істотно вища, ніж у країнах Північної Америки та Євросоюзу [3, 4]. Регулярні статистичні дослідження дають змогу з'ясувати особливості самогубної поведінки населення та запровадити науково обгрутовані профілактичні заходи [5, 6].

Мета роботи — проаналізувати дані про незавершені спроби самоотруєння, скоєні харків'янами упродовж 2014 р., які можуть бути використані у розробці профілактичних заходів щодо суїцидальних намірів.

Нами вивчено 113 історій хвороб городян, яких було доставлено до відділення гострих отруєнь Харківської міської клінічної лікарні № 2 після незавершеної самогубної спроби самоотруєння у 2014 р. За нашими даними, це понад 90% хворих, яких було госпіталізовано до МТЦ у зв'язку зі спробою самогубства. Самоотруєння вважалося спробою суїциду, якщо про це містився запис у медичній документації лікаря служби швидкої допомоги, лікаря-токсиколога і психіатра-консультанта.

У дослідженій популяції чоловіки здійснили 34 суїцидальні спроби, а жінки — 79, їх співвідношення становить 1,0:2,32. Повторних спроб самоотруєння не зафіксовано. Розподіл суїцидальних спроб за віком осіб показано на рис. 1. Мінімальний вік суїцидента — 18 років, максимальний — 84. Найбільшу кількість самоотруєнь здійснено у віці 20–29 років — 42 випадки (37,17% від загальної кількості спроб). Хворі, молодші за

30 років, скоїли 47 спроб (41,59%) самоотруєння. У 88,50% випадків вік самогубця не перевищував 60 років.

У чоловіків найбільшу кількість спроб було здійснено у віці 20–29 років (15 випадків або 44,12% від загальної кількості чоловічих самогубств) (рис. 2). На вікову категорію 20–39 років припадає 23 випадки (67,65% від усіх спроб самоотруєння у сильної статі або 20,35% від загальної кількості скоєних самогубних спроб). У жінок максимальна суїцидальна активність спостерігається у віковій групі 20–29 років — 27 спроб (34,18% від загальної кількості спроб, здійснених жінками, та 23,89% від загальної кількості спроб у дослідженій популяції).

Досліджено розподіл спроб самогубства шляхом самоотруєння залежно від часу доби (рис. 3).

Найбільшу кількість замахів було скоєно між 21-ю та 24-ю годинами доби (26 випадків, або 23,01% від загальної кількості спроб), а також між 18-ю та 21-ю годинами (25 (22,12%) випадків). Найменше спроб піти з життя відзначено від 24-ї до 3-ї години (4 (3,54%) випадки) та від 3-ї до 6-ї години (2 (1,77%) випадки).

Проаналізовано розподіл суїцидальних спроб залежно від статі самогубця та часу доби (рис. 4). Чоловіки найчастіше намагалися звести рахунки з життям від 15-ї до 18-ї години (8 випадків, або 23,53% від усіх спроб, які було здійснено чоловіками) та від 18-ї до 21-ї години (7 (20,59%) випадків). Чоловіки не зробили жодної спроби самогубства від 3-ї до 6-ї год. Максимум спроб у жінок зафіксовано від 21-ї до 24-ї год (20 випадків, або 25,32% від загальної кількості жіночих спроб). Мінімальна кількість спроб самогубства у жінок трапилася від 3-ї до 6-ї год (2 (2,53%) випадки).

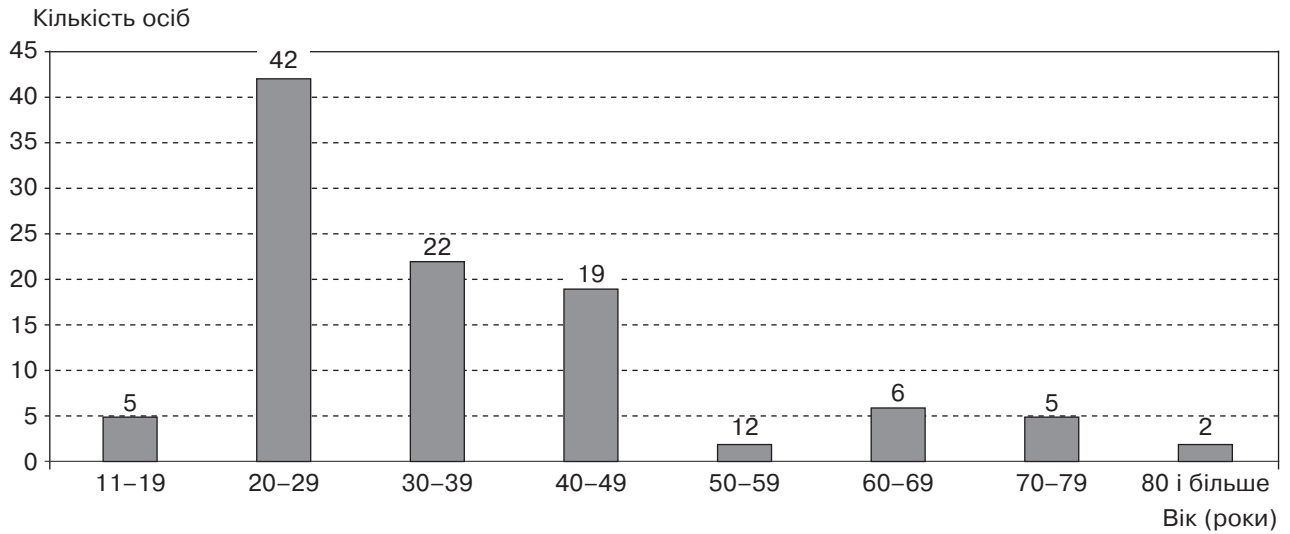

Рис. 1. Розподіл спроб самоотруєння відповідно до віку суїцидентів

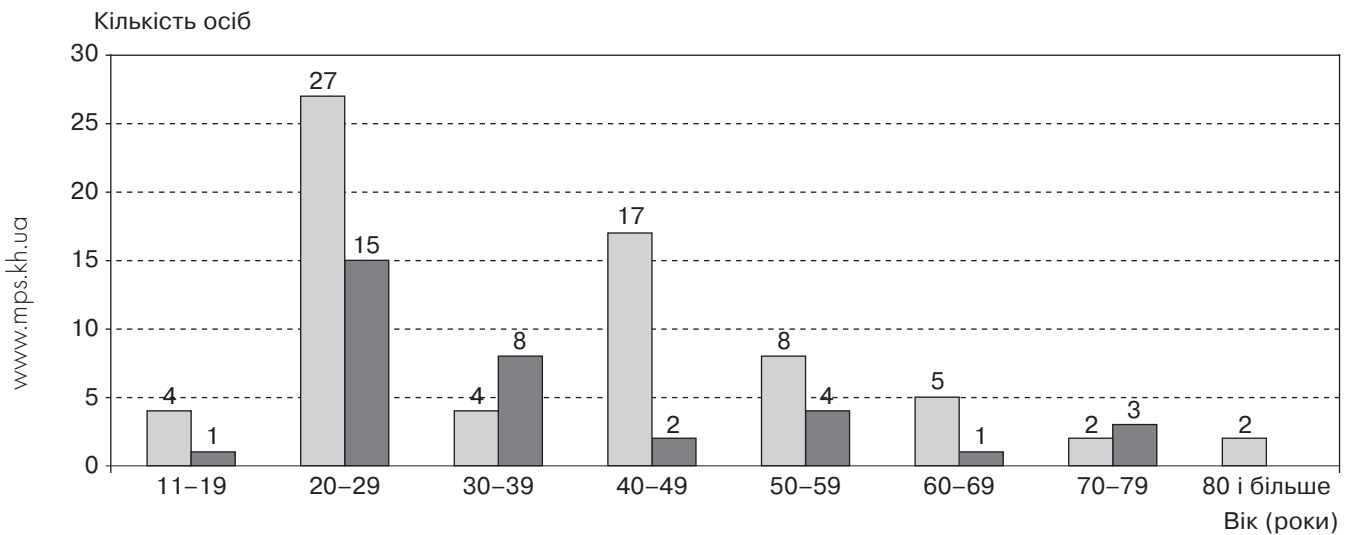

Рис. 2. Розподіл спроб самоотруєння відповідно до віку і статі суїцидентів: □ — жінки; ■ — чоловіки. Те саме на рис. 4, 5, 8

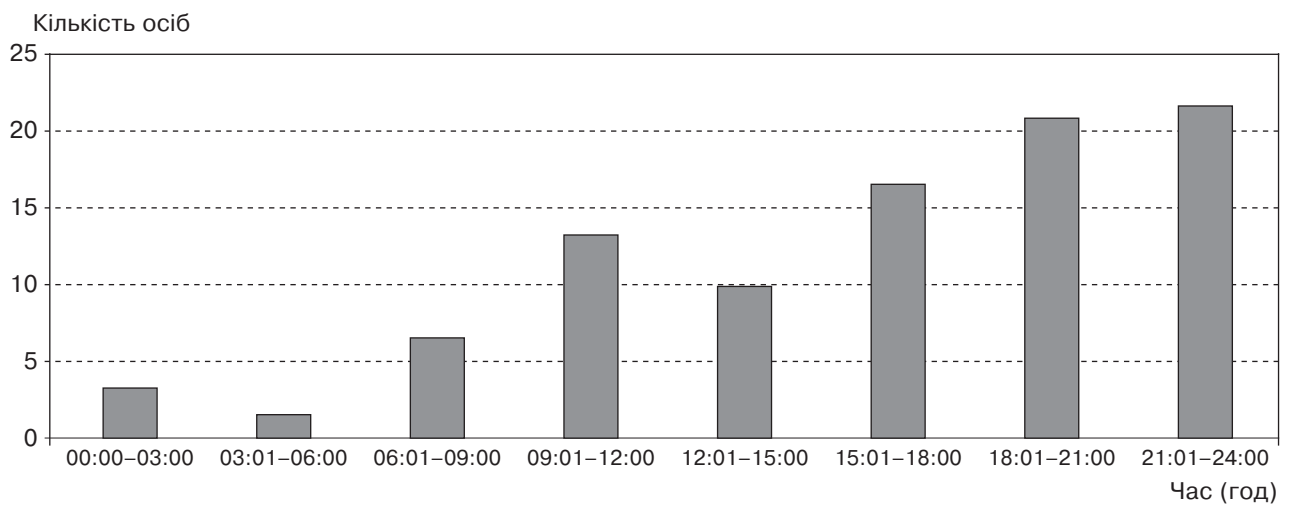

Рис. 3. Розподіл спроб самоотруєння залежно від часу доби

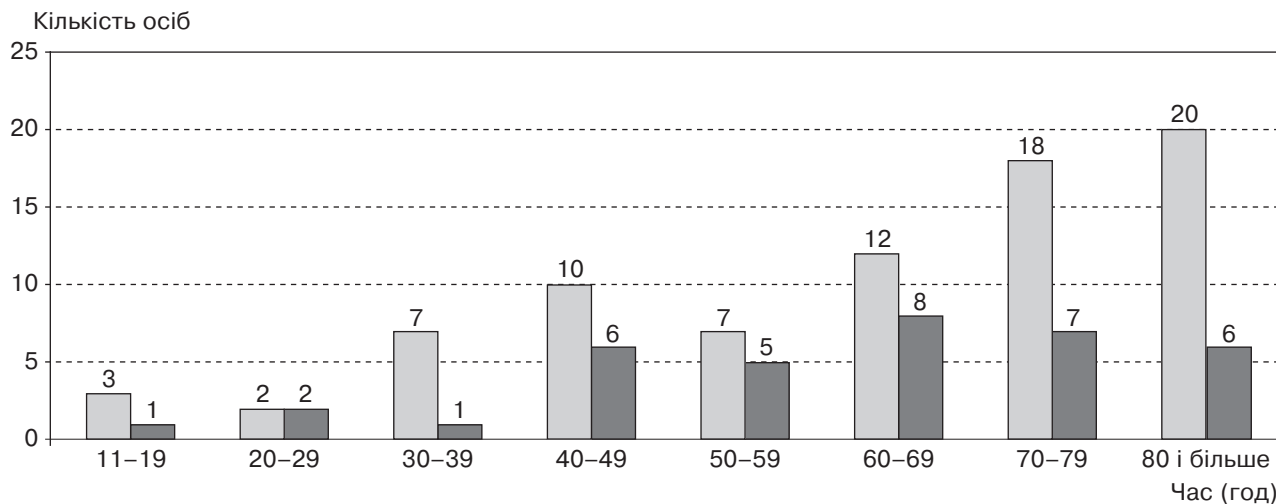

Рис. 4. Розподіл спроб самоотруєння залежно від статі суїцидента та часу доби

Вивчено кількість суїцидальних спроб, що було здійснено у різні дні тижня (рис. 5). Найчастіше харків'яни намагалися піти з життя по вівторках — 24 випадки (21,24% від загальної кількості спроб). Найменше самоотруєнь траплялося по п'ятницях — 11 (9,73%) випадків (рис. 5, а).

У чоловіків найбільше самоотруєнь спостерігалось по суботах — 10 випадків (29,41% від загальної кількості чоловічих спроб), найменше — по понеділках — 2 (5,88%) випадки. Жінки найчастіше намагалися вкоротити собі віку по вівторках — 19 випадків (24,05% від усіх жіночих спроб). Мінімальну кількість замахів відзначено по середах, п'ятницях та суботах — по 8 (10,13%) спроб (рис. 5, б).

За даними анамнезу у 43 випадках (38,05% від загальної кількості здійснених спроб) незавершений суїцид було здійснено після або під час уживання алкоголю. У чоловіків «п'яних» самогубств було 20 (58,82% від усіх спроб, здійснених чоловіками), у жінок — 23 (29,11% від усіх спроб, здійснених жінками), їх співвідношення становить 1,0:1,15.

Ми не зафіксували випадків парентерального введення хімічних агентів в організм самогубця. Під час аналізу історій хвороби суїцидентів з'ясувалося, що усі вони при зборі анамнезу лікарями швидкої допомоги, лікарями-токсикологами та психіатрами назвали 176 хімічних речовин (171 (97,16%) — лікарська), які вони намагалися вжити з метою вчинити самогубство. Частоту неодноразово використаних суїцидентами лікувальних препаратів наведено в таблиці.

Усі інші 95 хімічних сполук використовувалися самогубцями одноразово впродовж року дослідження.

Як бачимо, за частотою вживання перші 10 лікарських засобів становлять дещо більше третини,

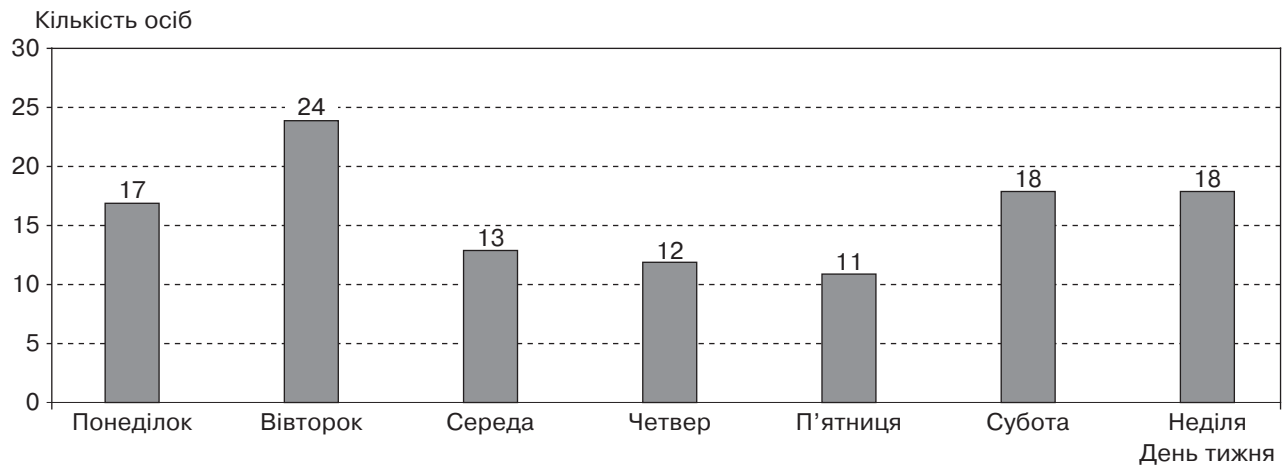
а загалом 17 препаратів — майже половину від усіх випадків самоотруєння у дослідженій популяції. Суттєвої різниці за частотою вживання тих чи інших хімічних агентів у чоловіків та жінок не виявлено.

Упродовж 2014 р. у МТЦ внаслідок самогубного самоотруєння померли 3 особи, усі люди похилого віку. У кожному випадку смерть

Частота використання суїцидентами лікарських засобів під час здійснення спроб самоотруєння

Назва лікарського засобу	Кількість спроб самоотруєння при загальному числі використання хімічних речовин 176 (100% випадків)	
	абс. ч.	%
Анальгін	10	5,68
Гідазепам	10	5,68
Амітриптилін	7	3,98
Парацетамол	7	3,98
Аспірин	6	3,41
Карбамазепін	6	3,41
Цитрамон	5	2,84
Сандокс	5	2,84
Препарати валеріани	4	2,27
Донорміл	4	2,27
Барбовал	3	1,70
Кветерон	3	1,70
Сандокс	3	1,70
Сомніл	2	1,14
Но-шпа	2	1,14
Галоперидол	2	1,14
Баклофен	2	1,14
Загалом	81	46,02

а

б

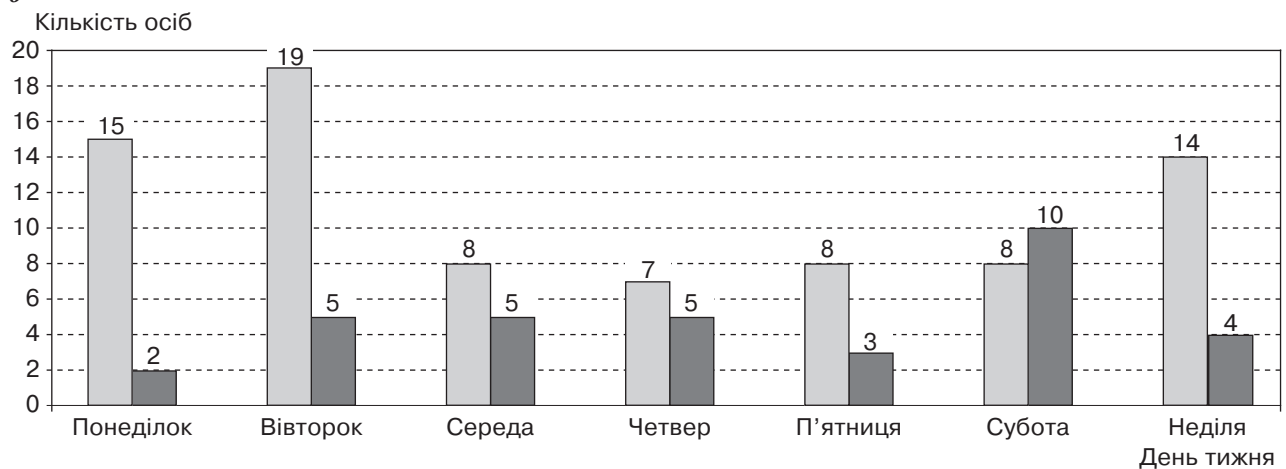

Рис. 5. Розподіл спроб самоотруєння у міській популяції за днями тижня (а) та статтю суїцидентів (б)

була зумовлена загостреннями інтеркурентних захворювань.

Аналіз отриманих даних дає змогу зробити такі висновки:

— у дослідженій популяції співвідношення чоловічих та жіночих спроб становить 1,0:2,32;

— максимальну кількість самогубних самоотруєнь у Харкові (більше третини) було здійснено особами у віці 20–29 років;

— майже половину від усієї кількості суїцидальних спроб було скоєно між 18-ю та 24-ю годинами доби. Найменше намагань вкоротити собі віку було зафіксовано від 24-ї до 6-ї години (близько 5,0% від загальної кількості самогубств);

— найчастіше харків'яни вдавалися до суїциду по вівторках (дещо більше п'ятої частини від загальної кількості спроб), найменше отруєнь траплялося по п'ятницях (менше 0,1% від усіх самогубств);

— за даними анамнезу майже 40,0% незавершених суїцидів було здійснено після або під час уживання алкоголю. Серед чоловічого контингенту «п'яних» самогубств було близько 60,0%

від усіх спроб, здійснених чоловіками, серед жіночого — близько 30,0% від усіх спроб, здійснених жінками;

— найчастіше з метою самогубства використовувалися анальгін, гідазепам, амітриптилін та парацетамол.

Статистичний аналіз незавершених актів самогубства через самоотруєння може бути використаний під час розробки науково обґрунтованих профілактичних заходів серед населення Харкова щодо суїцидальних спроб.

Список літератури

1. Предотвращение самоубийств: глобальный императив. Всемирная организация здравоохранения [Электронный ресурс].— Женева, 2014.— 98 с.— Режим доступа: http://www.who.int/mental_health/suicide-prevention
2. Юрьева Л. Н. Суицидологическая ситуация в Украине: статистика и эпидемиология / Л. Н. Юрьева, А. Е. Юрьев // Суицидология.— 2013.— № 3 (12).— С. 70–76.
3. Положий Б. С. Суициды в странах СНГ / Б. С. По-

- ложий, С. Е. Фритлинский, С. Е. Агеев // Суицидология.— 2014.— № 4 (17).— С. 12–16.
4. Как нам уменьшить число суицидов в Украине (проект междисциплинарной программы суицидальной превенции) / В. В. Домбровская, В. А. Розанов, Л. Н. Юрьева [и др.].— Одесса, 2007.— 50 с.
5. Регіональний людський розвиток (Статистичний бюлетень Державної служби статистики України) / Відповід. за вип. І. В. Калачова.— К., 2011.— 44 с.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ НЕЗАВЕРШЕННЫХ САМОУБИЙСТВЕННЫХ ПОПЫТОК САМООТРАВЛЕНИЯ, СОВЕРШЕННЫХ ХАРЬКОВЧАНАМИ В 2014 ГОДУ

И. В. ЛИНСКИЙ, Э. Г. МАТУЗОК, И. В. КАРАМУШКО, Т. В. ТКАЧЕНКО,
Н. А. МАЛЫХИНА, М. Н. МАРЧЕНКО, Л. Н. СИТЕНКО

Приведены данные о 113 случаях незавершенных суицидальных попыток самоотравления, предпринятых жителями Харькова в 2014 году. В исследованной популяции соотношение мужских и женских попыток составляет 1,0:2,32. Наиболее часто использовались препараты: анальгин, гидазепам, amitриптилин и парацетамол.

Ключевые слова: суицид, самоотравление, мужчины, женщины, время суток.

STATISTICAL ANALYSIS OF INCOMPLETE SELF-POISONING SUICIDE ATTEMPTS COMMITTED BY KHARKOVITES IN 2014

I. V. LINSKYI, E. H. MATUZOK, I. V. KARAMUSHKO, T. V. TKACHENKO,
N. A. MALYKHINA, M. M. MARCHENKO, L. M. SITENKO

This article presents data about 113 cases of incomplete self-poisoning suicide attempts committed by residents of Kharkiv in 2014. Male to female ratio of attempts in the studied population was 1:2,32. Analgin, hidazepam, amitriptyline and paracetamol were most frequently used in order to commit suicide.

Key words: suicide, self-poisoning, men, women, the time of day.

Надійшла 22.02.2016